

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadásként vagy megörökítésre nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A politikus orr.

A sokféle orr közt, melyeket Cyrano de Bergerac olyan ékesszólással fel tud sorolni a szinpadon, Rostand gyönyörű színművének első felvonásában, van egy, amelyről a zseniális francia író megfélekedett. Ez a politikus orr.

A politikus orr lehet nagy és kicsi, lehet pisze vagy hegyes, az a fő, hogy ne legyen nagyon válogatós; beleüthesse a gazdája mindenbe, amihez semmi köze sincs.

A politikus orr legujabban ismét ott szerepel, ahol semmi keresni valója sincs: a katolikus egyházi belügyekben.

Két pap megválasztotta magát országgyűlési képviselőnek püspöki engedély nélkül. Tudvalévő dolog, hogy mint mindenféle testületben, a papságnál is föltétlenül szükséges a fegyelem; nem mehet mindenki a maga tetszése szerint ide-oda, hanem tartozik azon egyházmegye püspökének engedelmességre, a mely egyházmegye őt kötelékébe fogadta. A püspöknek viszont kötelessége arról gondoskodni, hogy egyházmegyéje lelki szükségleteit a rendelkezésére álló erővel ellássa. Ennek a súlyos, nagy felelősséggel járó kötelezettségének természetesen csak úgy felelhet meg, ha papjai

fölött rendelkezik is. Vagyis megint eljuttunk oda, hogy az egyházmegyei papság — amint egyébiránt az másképp nem is képzelhető — a püspöknek engedelmességre köteles, a püspök rendelkezési joga és joghatósága alá tartozik. Fegyelem nélkül nincs rend, engedelmesség nélkül nincs fegyelem.

Hogy állunk — már most a lelkész-kedő papság országgyűlési képviselőségével?

Bizonyos, hogy a papnak elsősorban a hívek lelki szükségleteiről kell gondoskodnia, csak ezután következik a képviselőség. Ha tehát egy pap képviselőnek akarja magát megválasztatni, az első kérdés, hogy vajjon megválasztása által nem szenved-e az egyházmegye híveinek lelki gondozása hiányt s vajjon egyházi állásának más kötelességeivel nem kerül-e összeütközésbe? Ha igen, akkor a képviselőség az illetőnek állásával összeférhetetlen.

Ezeket az alapelveket józan észszel mindenki elfogadja. El kellene tehát fogadni a most fölmerült két konkrét esetben is.

Egyik esetben a képviselővé megválasztott plébános nélkülözhetetlen az egyházmegyéjében, mert kevés a pap s nem lehet helyettesítéséről gondoskodni. Másik

esetben — Rudnay prépost esetében — pedig az illetőnek oltárhoz kötött javadalma van, melynek szabályai szerint székhelyén kell hetenkint neki magának három misét mondania. Hogy világi hasonlattal éljünk: a bajmóci prépostot épp úgy »helyhez köti« a hivatása, mint például a kolozsvári egyetemi tanárt. Amint valaki nem lehet egyszerre Kolozsvárt egyetemi tanár és Budapesten országgyűlési képviselő, épp úgy nem lehet egyszerre Bajmócon javadalmas prépost és Budapesten képviselő. Egy ember nem lehet egyszerre két helyen — tehát valamelyik állásáról le kell mondania.

Ez is kétségbe nem vonható igazság. Aki egyházi javadalmas, vesse magát az egyházi állásából folyó kötelességeknek. A tanár a tanári állással, a katonát a katonai pályával járó elbírálás alá esik s nem úgy ítélik meg őket, mint például az államtitkárt vagy az ügyvédet.

Jön azonban a politikus orr és beleütdök a két papképviseletnek kizárólag egyházi dolgába. Azt szagolja, hogy itt ütni lehet egyet a katolikus egyházon — rajta tehát, ne szalasszuk el a kiváló alkalmat!

És a politikus orr nagyszerű buk-fenceket csinál. Ugyanazok a lapok, me-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A Libanon vidékén.

II. Abdul Hamid szultán a mekkai zarándoklat megkönnyítésére Damaszkustól a mohamedán szent városig 1800 km. hosszúságban vasuti vonal kiépítését tervezte. Ez a vasut szorosán a *Derb el Haddas* (zarándokut) mentén halad és ma már Teimáig kész. Óriási munka ez, ha tekintjük a terep akadályait, a sivatagot és a víz hiányát. A vasut áthalad a régi Trachonitis területén, (ma El Ledzáb), Basan földjén, mely az ószövegekben gyönyörű állatairól volt híres (ma En-Nukra), a régi Moab földjén és lekerül az arabiai pusztaságra. Ugyancsak a tenger mellől, Hziáfából is indul vasuti vonal, mely *Derat*-nál egyesül a fővonallal. Mivel a vasut első sorban a mekkai zarándoklat megkönnyítésére épült, *Hedszász vasutnak* (zarándok-vasut) nevezik.

Mi e vonalnak csak egyik, de legérdekesebb részén haladtunk végig, Samachtól Deratig és onnan fel Damaszkuszig. Az utnak első része valóságos alpesi vasutakra emlékeztet. 60 kilométeres vonalon a vonat 600 métert emelkedik, állandóan a Jarmuk (a régi Hieromykes völgyében, hol egymásután váltakoznak a merész kanyarulatok, kapaszkodások, alagutak, hidak; néha két vasuti sín látható egymás fölött. Végre *Tell es Sichabnól* a vonat felér a Hauran fensíkra. (412 m.) A vidék mind-egyedül igen szép, vízben gazdag; helyel-közzel hatalmas vizes is látható. *Tell es-Sichabnól* azonban a tájéka jellege teljesen megváltozik; egyhangú síkság kezdődik, melyet az óriási ki-

hült látványok csak még kietlenebbé tesznek. Jobb felé a Hauran-hegység látszik. Derattól Damaszkuszig a Hedszász-vasutal párhuzamosan, attól alig 1—2 km. távolságban halad a francia Hauran-vasut.

Elhagyjuk Palesztinát és feljutunk a régi Sziria vidékére. E vidék közbiztonsága nem valami nagy.

Este volt már, midőn beértünk Damaszkuszba. *Damaszkusz* (Dimask-es-Sám) az Antilibanon hegység tövében fekszik, 700 m. magasságban és gyönyörű kertek, erdők szegélyezik. Már az asszír ékiratokon és egyiptomi hieroglypheken szerepel *Dimaski* néven; az ószövegek nagyon sokszor emlegeti, a zsidó királyság korában a féltelmes sziriai nagyhatalom székhelye volt. Ma legnagyobb városa Sziriának, mintegy 200.000 lakosa van. Legnagyobb nevezetessége a hajdani nagy ker. szent János templom, ma harmadik szentélye a mohamedán világnak: hitük szerint egyik minaretjére (mádenet Isa) a világitélet alkalmával Jézus fog leszállni. Érdekes végigjárni a nagy bazáron, hol az árusok a legképtelenebb szóvirágokkal kínálják portékáikat. »*Akel es-sünúnú*« (fecske-étel), kiáltja az egyik és ezzel kenyerének finomságát dicséri. »*Ed-dáim Allah, Allah ed-dáim*« (Allah az állandó, állandó csak Allah), kiabál a másik, salátájára célozva, melyet hamar meg kell venni, különben összeeszik. Legérdekesebb a limonádé-árus szava: *balák snúnak* (vigyázz a fogadra), oly friss az ital.

A városban villamos is jár. Legtöbb utcája nagyon szűk és rendezetlen, de szép a szerény környéke, mely előtt nagy oszlopon a mekkai főmecset kicsinyített képe áll, a Hedszász vasut emlékére. Szállodánk, a Hotel Viktoria is

ott volt; elsőrangú ház és a napi teljes ellátás mégis csak 10 frank volt.

Legjobban érdekelt bennünket szent Ananiás háza, hová a megtért szent Pál vonult. Kis ház, mely ma szentélyé van átalakítva. Meghatottan imádkoztunk e helyen.

Bár Damaszkusz nevezetességeit ezekkel ki is merítettük, mégis örvendtem, hogy megismerhettem e nagyfontosságú, nagy történelmi várost, melynek környéke egykor látta, mint változott át az Ur Jézus leghősiesebb apostolává az egyháznak egyik leghevesebb üldözője.

A mai Damaszkusz, sőt általában Sziria lakossai, a drúzok, nagyon vadak. Tavalgy, II. Abdul Hamid letétele alkalmával, mint a lazaristák főnöke beszélt, Damaszkuszban keresztény üldözéstől tartottak, libanoni tartózkodásunk alkalmával pedig magunk láttuk, hogy midőn a ka'uz az álló vonatból kilökött egy jegy nélkül utazó suhancot, ez hatsövű revolverét szegezte reá, melyet erőszakkal kellett tőle elvenni. Mellesleg megjegyzem, hogy Damaszkuszban lépten-nyomon gazdátlan kutyákba botlottunk.

Damaszkuszban körülbelül 24 órát töltöttünk, a délutáni vonat már Beyruthba vitt. Ez a keskenyvágányú vasut egyáltalán nem siet: 146 kilométert 11 óra alatt tesz meg, de ezt megmagyarázza az utvonal. Felmegy 700 méterről az Antilibanonra, több mint 1400 méterre, onnan le a coelesyriai síkságra (900 m.), ismét fel a Libanonra (1500 m.) és le a tengerhez. Remek egy hegyi ut, vidéke is mesésen szép. Oly felemelő érzés volt végigjárni a szentírásban annyiszor dicsőített Libanont! Rajánál elágazik a vasut és egyik vonala felvisz a híres Baalbekbe (a régi Heliopolis), hol a római időkbeli való remek-naptemplom romjai láthatók, sőt ez a vonal Aleppó felé folytatód-

lyek kigyót-békát kiabáltak a papképviselőkre általánosságban, most két papképviselőnek dühös pártolói. Mikor mi azt mondjuk, hogy igenis szükség van a képviselőházban papokra — hajdanában is ott ültek a megyei követei közt a káptalanok követei — mikor mi azt hirdeljük, hogy egy Gieswein, egy Csernoch és még annyi más kiváló egyházi férfi csak büszkeségei lehetnek bármely parlamentnek, akkor az nekik nem tetszik. Rudnay prépost, az már tetszik nekik, mert az ő esetével kapcsolatban üthetik az egyházat. Ugyanazt a célt érik el a mostani védelemmel, mint az általános támadásokkal. Tehát rajta, védjük a püspökeikkel szembe került került papképviselőket s támadjuk a katholicusokat!

A nótá refrénje egyremegy; csak a bevezető sorok mások.

Ime, így fest a legujabban felfujt eset valóságban. A politikus orr kellemetlenkedik — s rögtön megismerszik, hol nőtt ennek az orrnak büszke törzsöke.

Keleten. *

Elmaradt a kamatláb emelés. Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa délelőtt Budapesten ülést tartott, dr. Popovics Sándor bankkormányzó elnöke alatt. Pranger vezértitkár bejelentette, hogy a pénzügyi viszonyok nálunk épp úgy, mint a külföldön, igen feszültek és a londoni kamatláb emelése közvetlen küszöbön állónak látszik. A bank azonban, tekintettel a bankjegyek bőséges ércfedezetére és a hazai gazdasági érvekre, a kamatláb emeléstől ezuttal még eltekint, az összes jelenségek azonban arra mutatnak, hogy a kamatláb emelése sokáig kitolható már nem lesz. A főtanács ezután más folyó ügyeket intézett el.

dik. Rajjokon túl több katonai vonattal találkozunk, mert a vidéken zavargások voltak.

Ejfélikor értünk *Beyruthba*. A vonat a kikötő előtt, a nyílt utcán áll meg. E város azonos a régi *Berytus*-sal, mely már szerepel III. Thutmesz karnaki győzelmi listájában s a tellel-amarnai levelekben,* s ma legnagyobb kikötője Szíriának. Szép, rendezett város, fekvése pedig igazán gyönyörű: előtte a tenger, mögötte a Libanon! Különös nevezetessége a nagy jézustársasági kollégium, melyet meg is tekintettünk.

Hogy a Libanon vidékét még jobban megismerhessük, kirándultunk vasuton a 23 km. távolságra északra fekvő *Mamelteinig*, miközben érintettük a *Nahr el Kelb*-et (kutyafolyó), melynek környékén igen jól láthatók a sziklába faragott asszír és egyiptomi képek. *Harissánál* a hegy tetején gyönyörű Szűz Mária szobor tekint a tengerre. A vidék teljesen a Rivierára emlékeztet.

Ily módon véget ért a palesztinai tanulmányut. A legjobb egészségben, számtalan megalapozó és tanulságos tapasztalattal gazdagodva fejeztük be utazásunkat. Bizvást remélem azonban, hogy ez a keleti utam első volt ugyan, de nem volt az utolsó.

A »Niger« hajó lassan megindult, Beyruth házai egyre jobban eltűntek a távol ködében, de lelkünkben még egyre hangzott a bucsuzáskor mondott szó:

A viszontlátásra!

Dr Pataky Arnold.

* Egyiptomi királyok és kanaáni fejedelmek levezetési a Kr. e. II. évezredből.

A delegációk összehívása.

A királyi kéziratok.

A hivatalos lap tegnapi számának élén megjelentek a delegációk összehívására vonatkozó királyi kéziratok:

I.

Kedves gróf Aehrenthal! A magyar országgyűlés részéről az 1867. évi XII. törvény-cikk értelmében az 1910. évre vonatkozó közös előterjesztések tárgyalására kiküldendő és a birodalmi tanács által az 1867. évi december hó 21-én kelt törvény alapján ugyanezen célból megválasztott bizottságokat másolatban idezáró kézirataimmal folyó évi október hó 12-ére Bécsbe egybehívom és megbízom Önt, hogy az illető előterjesztések megtétele iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1910. évi szept. 26.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Aehrenthal s. k.

II.

Kedves gróf Khuen-Héderváry! A magyar országgyűlés részéről az 1867. évi XII. törvény-cikk értelmében az 1910. évre vonatkozó közös előterjesztések tárgyalására kiküldendő bizottságot, valamint a birodalmi tanács által az 1867. évi december hó 21-én kelt törvény alapján ugyanazon célból megválasztott bizottságot a részükre törvényileg meghatározott teendők elintézése végett folyó évi október hó 12-ére Bécsbe ezennel egybehívom.

Midőn ehhez képest egyúttal közös miniszteriumaimat alkotmányoszerű előterjesztéseik megtételére utasítom, megbízom Önt, hogy a magyar országgyűlés bizottságának kiküldése s e bióttóság tagjainak egybehívása iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1910. évi szept. 26.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

III.

Kedves báró Bienert! A birodalmi tanács által az 1867. évi december 21-én kelt törvény alapján az 1910. évre vonatkozó közös előterjesztések tárgyalására megválasztott, valamint a magyar országgyűlés részéről az 1867. évi XII. törvény-cikk értelmében ugyanazon célból kiküldendő bizottságokat a részükre fentartott teendők elintézése végett folyó évi október hó 12-ére Bécsbe ezennel egybehívom.

Midőn ehhez képest egyúttal közös miniszteriumaimat alkotmányoszerű előterjesztéseik megtételére utasítom, megbízom Önt, hogy a birodalmi tanács bizottsági tagjainak egybehívása iránt a szükséges intézkedéseket tegye meg.

Kelt Bécsben, 1910. évi szeptember 26.

FERENCZ JÓZSEF s. k.

Bienert s. k.

Bécs polgármesterének látogatása.

A »Vaterland« írja: Az első lépés, amelyet dr. Neumayer Budapest felé tett, gazdasági jelentősége mellett politikai jelentőséggel is bír, mert a két főváros képviselői közötti barátságos viszony természetesen visszahat a politikai használatra is. A két főváros közös törekvése gazdasági téren a politikai közösség érzelmeit is kiváltja, melyek eddig nem a legjobbak voltak. Ennek következtében a polgármesterünknek budapesti látogatásától minden irányban jó remélhetünk.

Az »Extrablatt« írja: Neumayer dr mint bécsi polgármester megy Budapestre, nem pedig mint politikai pártmber. Az ő utja politikai és gazdasági tekintetben mindkét ország szempontjából a legnagyobb horderejű lehet.

Zichy a királynál. Egy bécsi lap értesítése szerint Zichy János bécsi tartózkodása alkalmával kihallgatáson jelent meg az uralkodónál. A kihallgatás egy óráig tartott. A miniszter rezort ügyekről tett jelentést az uralkodónak.

Tisza és Barabás Aradon.

Barabás Béla nyílt levele.

Az a hír, hogy október hó 6-án gróf Tisza István tartja Aradon a gyászbeszédet, országos nagy feltűnést keltett. Magát az aradi függetlenségi pártot is meglepte e körülmény s jónak látta Barabás Bélát megkérdezni, hogy minő álláspontra helyezkedjék Tisza Istvánnal szemben.

Barabás Béla a hozzá intézett kérdésre Nyílt levélben válaszol, melyet Virer Lajoshoz, az aradi függetlenségi és 48-as párt elnökéhez címzett s melyen többek közt ezeket írja:

Az aradi dicső emlékü vértanuk nem egy osztályért, nem egy városért, nem pártokért, hanem az egész magyar nemzet jogaiért, a magyar szabadságért küzdöttek és haltak meg ott a vesztőhelyen. Ők az egész magyar nemzet vértanúi.

Az az ünnep, amely évről-évre, a kivézetes gyászos évfordulója napján Aradon rendeztetik, nem kizárólag Aradé, hanem fájdalommal, keserű emlékeivel és kegyeletos érzelmeivel együtt az egész magyar nemzeté.

Ez az ünnep nemcsak azoké, a százaké, akik habár nem is lehettek ott, de szívük együtt dobban, lelkük együtt érez a jelenlevőkkel. Ez az ünnep kis méretében is, nagy arányában is a nemzet ünnepe. Jelentőségén nem változtat az, hogy ki van ott azon az ünnepen és ki van távol.

Csak a külsőségek változnak, meg az emberek, meg az idők. És ha ezek a változások a nemzeti kegyeletérzület ünnepélyes kifejezését növelik s egy nagy nemzeti harmoniába olvadnak össze, ezen az én lelkem csak örvendeni tud s örvendezhet felette minden magyar ember.

Engem tehát sem mint hazafit, sem mint pártmberem nem feszélyez az, hogy ezen az ünnepen ott lesz gróf Tisza István s ő tartja az ünnepi beszédet és nem feszélyez az sem, hogy vele együtt nagyon sokan lesznek ott idegenek is, aradiak is, akik még eddig soha sem voltak ott.

Sőt. Ennek lelkem mélyéből örvendek is. Hiába verik mellüket némelyek, hogy ez az ünnep eddig csak egy pártnak volt ünnepe. Ez nem igaz. Mert lehetővé volt téve ez előtt is, hogy ott minden párt, minden ember megjelenhetett. És évek óta igazán nem vettük észre, hogy ott egyik vagy másik párt van tulsúlyban.

Az október hatodikai ünnepen gróf Tisza István nemcsak mint Arad sz. kir. város országgyűlési képviselője, hanem mint az országgyűlés képviselőházának küldöttje is, a képviselőház küldöttségének vezetője jelenik meg. Niúcs tehát sem oka. sem joga senkinek sem kételkedni, hogy ő nem Arad város közérzletének s az egész magyar nemzet kegyeletos gondolkodásának lesz méltó kifejezője.

Ismétlem, hogy én ennek csak örvendeni tudok s ez örömdömet fokozza az a tudat, hogy az ő megjelenése az embereknek egy olyan tömegét is oda fogja vinni és vonzani, akiknek sohasem jutott eszébe október hatodikát megünnepelni.

Csak hadd terjedjen, hadd áradjon szét messze vidékeken s a magyar nemzet fiainak szívének s különösen a nemzet sorsát intéző férfiaknak lelkében a vértanuk kultusza. Jóleső érzéssel vegyük ezt mindannyian tudomásul s hiszek és bízom abban, hogy a nemzeti kegyeletnek a terjedő szelleme akkor fogja igazán

beragyogni a vértanuk dicsőségét, — I. Ferenc József koszoruját.

Ne aggódalmaskodjék tehát senki sem, hogy a nemzet nagy ünnepén ki lesz ott, ki mond beszédet, — hanem magyar érzésünk és hazánkat szerető szívünk melegségével vegyük ki mindannyian részünket e nemzeti ünnepből. Szeretettel nézünk azokra is, akiket ellenfelekként vélünk s tartuk szem előtt az irás szavait: »Aki megtér—üdvözlő!»

Hazafias üdvözléssel

szerető barátod
Barabás Bela.

Minisztertanács. Tegnap a miniszterelnöki irodában Héderváry elnöklete alatt minisztertanács volt. A tanácsban folyó ügyeket intéztek el.

Botránytanya a Rhédey kertben.

Altalános a panasz, hogy a városunk közterei elhanyagoltak. A város nem áldoz nagyon sokat a sétaterék gondozására. Az elhanyagoltság okául minden tartózkodás nélkül feleli a város, hogy hiába gondolják a tereket, a közönség úgy sem keresi fel azokat. Tegnapelőtt meggyőződünk róla, hogy mi a pártolatlanság oka.

Csupa véletlenségből kimentünk a Rhédey-kertbe és ott testünk épségének veszélyeztetése árán meggyőződünk róla, hogy a közönség tényleg nem látogatja a sétateret. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a szép fekvésű sétakert teljesen kihalt. Sőt van ott élet, de milyen.

A kert közepén korcsma van, ez a fészke az egész kiránduló társaságnak. A korcsma udvarán rozoga kuglizó gyűjti össze nap mint nap után a vendégeket, akiknek legtöbbször válogatott kuglizó zseni, azonban kinézésük miatt nem valami jó lenne velük éjjel találkozni.

Tegnapelőtt a kuglizó teljesen meg volt telve. A dob csak úgy recsegett a durva dobásoktól s a bábok hetet bukácsolva repültek ki a pályáról. A játékosok között csak úgy pengett a pénz. Egyideig szép csendesen folyt a játék, mikor egyszerre nem recsegett a dob, nem repültek a bábok és nem pengett a pénz. A játék abba maradt, ellenben oly rettenetes lármá keletkezett, mely beillet volna az indiánok csatakiáltásának.

A következő percben a kuglizóból mindenki a szabadban volt és az előbb békés játékosok mint dühös ellenfelek állottak egymással szemben. Csak úgy püfögött a koponya és oldal a durva ökölcsapásoktól. Végre a gyengébb fél futásnak eredt és ekkor kezdődött az igazi harc. Fontos kövek repültek a levegőbe egyik táborról a másikra.

A verekedőkön kívül természetesen voltak olyanok is, akik csupán séta kedvéért mentek ki. Ezek a sok repülő kő elől alig tudtak menekülni.

Futott mindenki, amerre látott, ki fa alá menekült, ki közeli épületekben keresett menedéket, ki pedig rendőrért kiáltott.

Rendőrnem volt, a verekedés tartott tovább, az elmenekült emberek pedig kénytelenek voltak akarataik ellenére is végig élvezni a kőharcot, hacsak koponyájuk épségét nem akarták kockáztatni.

Ime, ezért nem keresik fel a sétateret. A Rhédey-kert nem olyan helység, hogy ott

egy korcsmát lehetne fenntartani. Ezt a korcsmát ugyanis csak azok keresik fel jórészt, akik a város belterületén nem érzik jól magukat.

Igen helyes volna, ha a rendőrség nagyobb gondot fordítana erre a jobb sorsra érdemes sétatérre.

Vitális üldözése.

Hányan hajszolták a haramiát.

A csendőrség jelentése.

A hirhedt sárréti haramia ügyének aktái még nem zárultak. A hatóság tovább nyomoz a bűntársak kézrekerítése végett. A bűntársak kinyomozása nem sokkal okoz kisebb munkát a hatóságnak, mint a haramia kézrekerítése okozott. Sőt mondhatni a bűntársak kinyomozása még nehezebb, mert ezek azok az cm-berek, akik Vitálist mindvégig oly ügyesen tudták rejtegetni.

A csendőrség nagy arányú munkájáról, melyhez hasonló az utolsó évtizedben sem volt, most számolt be a debreceni csendőrkörlet parancsnokság a belügyminiszterhez. A jelentés szerint szeptember 1-től 7-ig egy zászlós vezetése alatt 26, 7-től 11-ig Herkély Gyula főhadnagy vezetésével 80 csendőr, 11-től 16-ig Bozdy századossal 150 csendőr és 17-től 24-ig 100 csendőr hajszolta Vitálist éjjelnappal.

A jelentés szerint a terep annyira be volt kerítve, hogy Vitális szökése teljesen lehetetlen volt. Az üldözés tizenhat községre terjedt ki. Ennek a területnek nem volt talpalatnyi földje, ahol csendőr ne járt volna.

A csendőrség az üldözés alkalmával a sűrű rajvonalakban való hajszát alkalmazta. A beszerzett nyomok azt igazolják, hogy a csendőrség mindig helyes nyomon járt. Az állandó berettyószentmártoni tartózkodás azt igazolta, hogy Vitális tényleg azon a vidéken tartózkodott.

A hajszá közben történt egy-egy félreértés zavarólag hatott a kutatásra, ez azonban nem bírta megingatni a csendőrséget első feltevésében, hogy tudniillik Vitális nem ment el Berettyószentmártonból.

A csendőrkertletti parancsnokság utólagosan vizsgáló-bizottságot küldött ki Berettyóújfalúra, ahol a történetekről jegyzőkönyveket vettek fel. A vizsgálatot Dobos alezredes vezette. A vizsgálat alkalmával az alezredes előtt megjelent Berettyószentmárton község elöljárósága és kártérítést kértek azért a hatalmas nádasért, amelyet a nyomozás alkalmával a csendőrök letapostak.

A jelentés részletei ezután az aprólékos dolgokra terjeszkednek ki. Hogy mibe került a haramia üldözése, az még végleg nincs megállapítva.

EGYESÜLETEK.

A népnevelési egyesület ülése. A Bihárvármegyei Népnevelési Egyesület választmányának tagjait a községi polg. fiúiskola I. emelet 21. sz. helyiségében f. hó 30-án péntek d. u. 5 órakor tartandó gyűlésre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1910. szept. 27. Vasady Lajos ügyvivő alelnök.

UJDONSÁGOK.

A X. Katolikus Nagygyűlés.

A X. Katolikus Nagygyűlés védőségét a püspöki kar tagjai közül újabban Vályi János eperjesi gör. kath. püspök fogadta el s erről az Országos Katolikus Szövetség elnökségét a következő levélben értesítette:

Nagyméltóságú Gróf, Elnök Ur!

Örömmel vettem Excellenciádnak a X. Katolikus Nagygyűlés megtartásáról szóló nagybecsű átiratát. Hiszen nagy szükségünk van a katolikus öntudat kifejlesztésére, az együttérzés és összetartás hibeiből ápolására. Csak ezen az úton remélhetjük érdekeinket és jogainkat érvényesíteni és biztosítani. Midőn azért e gyűlés védőnökségét készségesen elfogadom, egyúttal a költségek fedezésére van szerencsém a Nagyméltóságú Elnök Urnak 100 koronát rendelkezésére bocsátani.

Fogadja Excellenciaó kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Vályi János, s. k.
eperjesi püspök.

* A kalocsai érsek betegsége.

Kalocsáról jelenti tudósítónk: Városvy Gyula kalocsai érsek állapotában ma sem állott be semmi változás. Az érsek az éjszakát nagyon nyugtalanul töltötte. Orvosa, dr. Verebélyi állandóan betegágya mellett volt. A beteget a hosszas szenvedés már nagyon elgyengítette és ezért orvosa tart attól, hogy egy erősebb roham kalasztrófát idézhet elő. Az érseki irodában naponta számosan érdeklődnek a beteg állapota iránt.

* **Uj prépost.** Király Ő Felsége gróf Esterházy György veszprémi egyházmegyei áldozópapnak a Szent Háromsággról nevezett budai hévízi címzetes prépostságot adományozta.

* **Udvari káplán-cím adományozása.** Ő Felsége dr. Perény Imre mezőturi plébánosnak az udvari kápláni címet adományozta.

* **Esperes-kertletti gyűlés Sarkadon.** Szerdán, szeptember hó 28-án tartották meg Sarkadon a gyulai esperesi kerület őszi gyűlése Kuny Antal c. kanonok, esperes, mint elnök meleg szavakkal üdvözölte a csaknem teljes számban egybegyűlt kerületi paptársakat. Majd az elhunyt Tárkányi Péter volt kigyósi plébános utódját, Barabás Györgyöt megválasztották kerületi jegyzőnek. Krajnik György gyulai káplán a katolikus sajtó pártolásáról tartott kiválóan érdekes előadást, amely élénk és tanulságos eszmecserére adott alkalmat. Egyházi és iskolai folyó ügyek megbeszélése után a szíves hazigazdának voltak magyaros vendégszeretettel ellátott vendégei a fehérasztalnál is az összes egybegyűltek: Kiry Antal békési, dr. Lindenberger János gyulai, Gérczy István gádorosi, Szirtes Antal csorvási, Apostol Ubald mezőberényi, Barabás György ujkigyósi plébánosok, Derzsi Adám nagyszénási lelkész, Krajnik György, Ponner A. és Gohér Mihály káplánok.

* **A főziskola helyisége.** A Bottó-féle főziskola céljaira Körözs-utca 27. számú házban átalakításokat végeztek, hogy a helyiségek megfeleljenek az iskola céljainak. A munkálatok befejeztetvén, az építkezésnek az iskola megnyitása előtt leendő megtekintését a polgármester október hó 1-én (szombaton) délelőtt fél 12 órára tűzte ki.

* Nagyváradi ember halála Amerikában. Szomorú hír érkezett tegnap a texasi konzultól egyik köztisztviselőnek álló nagyváradi családnak: Papp Imre káptalani főtisztvez. Arról értesítette ugyanis a texasi konzul a főosztályosát, született Flaskay Margitot, hogy fiatestvére Flaskay Dezső, ki Szibildrestben (Texas állam) egy nagy hotelvállalatnak titkára volt, hogy az említett fiatalember (29 éves volt) f. hó 22-én meghalt. Halála körülményeiről sem mit sem ír, a család azt gyanítja, hogy a nikapi-amerikai vasúti katasztrófának lett áldozata. Flaskay Dezső harmadik évét végezte a helybeli jogakadémián, a könnyű és nyugtalan vére kihajtotta az újvilágba, hol munkaszerető fiatal ember lett belőle, nemrég az idén márciusban meg is nősült. Az elhunyt fiatalember lelki üdvéért október 1-én szombaton d. e. 11 órakor gyászmisét mutatnak be a nagyváradi-olaszi-plebánia-templomban.

* Kilépett a honvédség kötelékéből. Nogáll Imre 4. honvédgyalogezredbeli tartalékos hadnagy, tiszt rangfokozatának megtartása nélkül, saját kérelmére, a honvédség kötelékéből elbocsátott.

* Osztrák mánások magyar birtoka. Bécsből jelentik: Reuss Henrik hercegnek, e néven a huszonegyedik, hatalmas birtoka volt a zempléni megyei Krasznibrodon. A birtokot a múlt évken megvette a hercegtől báró Gatterborg két és félmillió koronáért. A birtokvétel egy Krakesch nevű ügynök közvetítette, aki az üzletből kifolyólag pórt indított a báró ellen kétszáz ezer korona jutalékért. A pórt tegnap tárgyalta a bécsi járásbíró. A tárgyaláson azonban az ügynök nem jelent meg és nagy meglepetésre kint, hogy az ügynök nincs is Bécsben, nincs is Ausztriában, mert megszökött Amerikába. Időközben ugyanis bajba jutott és hitelezői elől Amerikába vitorlázott. A báró ügyvédje kijelentette a tárgyaláson, hogy ez a jutalék csak akkor járna az ügynöknek, ha az nemcsak a birtokvétel, hanem a birtokvételhez szükséges pénz egy részének megszerzését is közvetítette volna. A bíróság helyt adott a báró védekezésének és elutasította keresetével az Amerikába szökött ügynököt.

* Előadás a népszámlálásról. Nagyváradi város tanácsa már megtette az előkészületeket a folyó év utolsó napján végrehajtandó népszámlálásra. A szükséges intézkedések megtételével dr. Molnár Imre tb. aljegyzőt bízták meg, aki egész programmszerűen dolgozza ki az egész népszámlálás tervét. A m. kir. központi statisztikai hivatal igazgatója értesítette a várost, hogy a népszámlálás helyes vezetése céljából, a számláló biztosok és felvizsgálók beosztásának egyöntetűsége végett Nagyváradon november hó 8-án délelőtt 10 órakor előadást tartana. Kérdést intéz a polgármesterhez, hogy ez az időpont alkalmas-e az előadásra, vagy más napon célszerűbb lenne az előadást megtartani.

* Megszűnt a sertésvész. A sertésvásártéri aklokban előfordult sertésvész miatt tudvalevőleg Nagyváradi városát ez előtt másfél hónappal sertészárlat alá helyezték. Azóta csak azonnali leolásra lehetett hatósági bizonyítvány mellett sertéseket behozni a város területére. Gerő Armin főkapitány tegnap jelentést tett a tanácshoz, hogy a sertésvész megszűnt, mivel az utolsó elhullás óta 30 nap eltelt. Kéri, hogy intézkedjék a polgármester a sertészárlat feloldása iránt.

* Halálos lórugás. Földesi Ferenc, az Ince-cég egyik kocsisa, f. hó 24-én reggel szénáért ment. Egyik rakoncátlan ló az uton oly szerencsétlenül rugta meg a gyomrát, hogy nevezett eszméletlenül terült el a földön. Mentők beszállították az izr. kórházba. Sérült kihallgatásakor azt adta elő, hogy a balesetért senkit sem okol. Földesi Ferenc belső vérzés következtében rá három napra meg is halt.

* Az éhező gyermekek. A nagyváradi gör. keleti elemi iskola vezetője beadványt intézett Nagy-Várad városához, amelyben rámutat, hogy az iskolába járó 40 tanuló majd mindenike teljesen szegény, napszámból élő szülők gyermeke, akiknek alig jut egész napra más táplálék a száraz kenyérenél. Az iskola vezetősége értesült, hogy a város az iskolás szegény gyermekek részére ebédre élelmiszereket ad. Azon kérelemmel járul a városi tanácshoz, hogy a gör. keleti iskolába járó éhező szegény gyermekek részére is juttasson élelmiszereket, ingyen ebédet.

* Olcsóbb lesz a cukor. A cukorkartel bomlásának már is mutatkoznak előjelei. Tekintettel ugyanis a magyar gyárak várható versenyére, az osztrák cukorgyárak bizottsága tegnap ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy október 20-ától kezdve a cukor árát lényegesen leszállítják. Szakkörökben azt hiszik, hogy a cukor árát öt koronával fogják leszállítani. Ez az árleszállítás a nyerscukorárak csökkenésével van összefüggésben. A finomított a régi kampány alatt a nyers cukorért 35 koronát fizettek, míg most az új kampány idején Ausztriában 24 korona 70 fillér a nyers cukor jegyzése.

* Elzárt utca. A Körös-partfal építésének előrehaladottsága miatt a Körös-utca torkolatán a kocsiközlekedést a rendőrség eltiltja. A kocsiforgalom lebonyolítására a Teleky-utca, Dudek-utca és Körös-utca utvonalt jelöli ki. Az elzárt utvonalt csak személy közlekedésre van nyitva.

* A szóváltás vége. Még 18-án történt Csökmön, hogy Oláh Imre és Cs. Nagy M. Sándor parasztlégények valami szóváltás miatt Kiss J. Elek társukat fokossal megverték. Kiss J. Elek azóta betegen feküdt odahaza, tegnap aztán a szenvedett sérülések következtében meghalt. A vizsgálatot megindították.

* A Bonbonniére szeptemberi szenzációs műsora vetekedik a leglátogatottabb fővárosi varieték műsorával. Kondor Eraónek pompás magánzámái. Vágó Géza humoros jelenetei. Cserey Irma énekszámai, nagy látványos tánc és artista attrakciók. A Faun és Nymia mitológiai jelenet káprázatos látványossága teszik változatosá a kimeríthetetlen gazdaságu műsort. Pompás eleven kedély teszi forró hangulatává a Cabaret Blanc éjféltutáni előadásait. Elsőrangú, Nagyváradon páratlan francia konyha áll a közönség rendelkezésére. Vasárnap délután fél 4 órakor fehér családi és gyermek előadás fél helyárrakkal. Jegyek egész nap este 8-ig előre válthatók Kiss Dávid dohánytözsdejében, Wikus cukrászdájában s délután a bonbonniere pénztáránál.

* Csak urinőket érdekl. Maison Reichmann női kalap termelő (Budapest, V., Nagykorona-utca 24.) helyben a Pannonia-szálló I. emelet termében a jövő héten nagy kiállítást rendez, valódi párisi modellekben készített női kalapokból.

* A Lloyd kávéház modernül berendezett helyiségében szeptember hó 29-én a következő pompás mozgófényképek kerülnek bemutatásra. 1. Ujdonsült férj. 2. Nagy Frigyes császár katonája. 3. Egykor és most. 4. Volga mentén. 5. Otthon. 6. Pali szerelmi drámája. 7. Svéd dragonyosok. 8. Szerelmi ötletek. Beléptidij nincs. Kezdeté 9 órakor. Kintülő ételek, italokról gondoskodva van és az előadás rossz időjárás esetén bent a helyiségben tartatik meg. Becses pártfogását kérnek mély tisztelettel Hartstein és Urlei kávéház tulajdonosok.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK legjobb minőségben és kedvező árban

REICHARD - áruháza

czégnél kaphatók.

* Óriási tulhalmozott áruraktár folytán csillárjaimat gyári árban kiárusítom. Ventilátorok, szellőzők, telefonok, csengők, villámhárítók-mindennemű világítási berendezések a legmél, tányosabb áron beszerezhetők **Stern**, Nagyvárad, Bémer-tér 3. Telefon 556. szám.

Uj áruház!
Hölgyeim! Sok pénzt takaríthatunk meg, ha

Radó és Kertész
Kossuth-utca 2. sz. - Telefon 10-12. sz.

Uj női divatáruházának megkezdődött nagy őszi occassióját, valódi angol és francia kosztüm és bluz kelme ujdonságait megtekinthetik. Feltűnő olcsó árak. Legmegbízhatóbb bevásárlási forrás, mennyasszonyi kelengyékét csak itt szerezhethetik be olcsón. Elsőrendű vászon és asztalneműek, szőnyegek és függönyök nagy választékban.

* Különleges női kalap kiállítást rendez **Reichmann** Sándorné Budapestről a **Pannonia-szálló** I. emelet helyiségeiben f. hó 29-től, csütörtöktől kezdve.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet ujdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA
első amerikai férfiszabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.

A legújabb! **A legszebb!**

Felöltők Bluzok
Kosztümök Aljak
Toilettek Pongyolák

Gyermekruhák

Készen és méret után olcsó szabott árak mellett. Szövet, selyem ruha kelme különlegességek.

SPITZER BÉLA
Nagyvárad, Rákóczi ut.

Elsőrendű angol és francia gyásruhák 12 óra alatt készülnek.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Drótosztót.
Szombat: Luxemburg grófja.

A muzsikuszépségű operettje vasárnap este tartja diadalmos bevonulását a Szigligeti-színházban. A nagy zeneköltőnek, Haydn Józsefnek szülőfaluja elevenedik meg a színpadon s Jarnó színes, fülbemászó, bájos melódiái betöltik az egész színházat. A Muzsikuszépségű leány lesz a Szigligeti-Színház első operett bemutatója s ez lesz az első idei nagy és tartós sikere is. Zsigmond Anna, Bihari Böske, Tisza Karola, Asszonyi László, Hunyadi József, Kassai, Gózon és Kabos nevei már jó előre biztosítják a bemutató elmaradhatatlan sikerét.

Bihari Böske első fölépte. Az őszi szezon egyik nagy színházi eseményét, »A muzsikuszépségű leány« bemutatóját egy másik, nem kevésbé fontos esemény fogja megelőzni, Bihari Böskenek, a társulat új szubrett primadonnájának bemutatkozása. — Lohár Ferenc Luxemburg grófjában Juliette bájos szerepében fogja a kitűnő hírű új primadonna meghódítani a nagyváradi közönséget. A bemutatkozás szombat este lesz.

(Uj műsor a Pannoniában) Ma este ismét új műsorral kedveskedik a közönségnek a Pannonia mozija. Hét gyönyörű felvétel kerül bemutatásra. Az új műsor a következő: Chochinchina. 2. A javithatatlan Kató. 3. A jegyző büne. 4. Gyöngy halászat Auszráliában. 5. Vuksi szerelmes. 6. Az emlékezés hatalma. 7. A tanonc züllése.

MULATSÁG.

Szüreti mulatság. A Nagyváradi Réti Függetlenségi 48-as Polgárok Köre folyó évi október hó 2-ik napján, saját helyiségében (Széles utca 36 szám) tombolával és ekeversenyyel egybekötött szüreti mulatságot rendez. Tekeverseny kezdete délután 2 órakor. Vacsora kezdete este 8 órakor. Belépő-díj (mely vacsora egy üveg borral jár) személyenként 2 korona, családjegy 3 személyre 5 korona. — A mulatságot kedvezőtlen idő esetén is megtartják.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyváradi, Kossuth(Sas)-u. 7.

Közönség köre.*

A Gilányi-sori gyógyszer-tár.

Egyik helybeli lap folyó évi szeptember 28-iki számában »A csillagvárosi patikáról« címmel cikket közöl ellenünk, illetve a mi érdekeink ellen. A semmiestre sem közérdeket szolgáló cikke kijelentjük, hogy a gyógyszer-tár visszaállítását nem egynéhányan kérelmeztük, hanem a Csillagvárosrész, Gilányi-uton és az ebbe futó mellékutcák, összes lakói egy akarattal és egyetemesen.

Kijelentjük továbbá, hogy a mi helyi viszonyaink az utóbbi időben az építkezésekkel, utrendezésekkel és a villamos-vasutnak a Bányasor végéig kiépítéével megváltoztak. Bárki a helyszínen meggyőződhet, hogy városrészünk fejlődése, lakosainak gyarapodása, — bármily címen is vitték el innét az előbb itt volt gyógyszer-tárat, — megkövetelik és a mi közegészségügyi érdekeink istápolása kötelességévé teszik az illetékes hatóságoknak, hogy városrészünkben egy új gyógyszer-tár felállítása által régi gyógyszer-tárunk visszaállítását, annyival is inkább, mert ezt mi, az adózó polgárok közegészségügyi érdekeinkért követeljük és tudomásunk szerint több vállalkozó gyógyszerész is van, kik az általunk kért gyógyszer-tár felállítani is hajlandók.

A mi követelésünk teljesítése és létesítése a városnak egy fillérjébe sem kerül, beadványunkban bizonyítottuk, hogy a városrészünkben felállítani kért új gyógyszer-tár által senkinek magánérdeke meg nem sértetik.

Mindezek után nem értjük, hogy a szóbanlevő ujság, mely mint napilap a közérdeket van hivatva szolgálni, honét vette fenti ellenünk irányuló cikkét?

Nagyváradi, 1910. szept. 28.

Tisztelettel:

Mezey és Weiszberger, szappangyárosok.

Buksz Miksa,

Rothbart Adolf Ede.

Rothbart László.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget s szerkesztőség.

TÁVIRATOK.

A nagy kölcsön.

Budapest, szept. 29.

(Saját tud.) Az új német külügyi államtitkár ma Budapesten utazott keresztül és a pályaudvaron fogadta az egyik bécsi lap munkatársát. Az államtitkár az újságíró előtt kijelentette, hogy Németország a legjobban fogadta a nagy kölcsön megkötését. A kölcsönüggyel bebizonyította Németország, hogy nemcsak jóindulattal, de anyagiakkal is rendelkezett az ügy lebonyolításánál.

A Kossuth-párt a delegációban.

Budapest, szept. 29.

(Saját tud.) A Kossuth-párt már megállapodott abban, hogy kik legyenek a pártból a delegáció tagjai. E szerint részt fognak venni Apponyi Albert gróf, Mezőssy Béla, Szentiványi Árpád, Deésy Zoltán. Egy helyet Károlyi Mihály grófnak enged át a párt. A delegációban Kossuth nem akar részt venni.

Kolera

Budapest, szept. 29. (Saját tud.) Baiáról jelentik, hogy ott ma Sheeppel Gyula ázsiai kolera-ban meghalt.

Székesszegvár, szept. 29. (Saját tud.)

Az itt állomásozó 69. és 46-ik gyalogezrednek parancsnokságán elrendelték, hogy az ezredhez a tartalékosok ne vonuljanak be a fellépett kolerajárvány miatt. A sorozásokat sem tartják meg Fehérmegyében.

Sárbogárd, szept. 29. (Saját tud.) Ma három újabb kolera megbetegedés fordult elő.

Az önkéntesség alkonya.

Bécs, szept. 28. Az egyéves önkéntesi intézményt meg fogják szüntetni. Azok a fiatal emberek, kik az eddigi rend szerint jogot tartanak az önkéntesi szolgálatra, ezentul a katonai hatóságoknál jelentkeznek s be kell vonulniok a kaszárnyába, hol úgy fognak velük bánni, mint a rendes katonákkal.

Tűzvész Karánsebesen.

Budapest, szept. 29.

(Saját tud.) Karánsebesen ma délben a pályaudvar közelében levő nagy kiterjedésű fűrésztelep kigyuladt és teljesen leégett. A tűz az egész várost veszélyeztette. A tűzoltóság csak 6 órai erős munka után tudta a tüzet lokalizálni. Érdekes, hogy a gépházban levő gépek épek maradtak. A kár egy fél millió korona.

A spanyol forradalom.

Lisszabon, szept. 29.

(Saját tud.) Egyre jobban terjed a forradalmi mozgalom. A rendőrség naponként koboz el fegyvereket és bombákat.

Finis Finlandiae.

Pétervár, szept. 29.

(Saját tud.) A finországi kérdés dolgában eldőlt a kocka. A legutóbbi finországyűlés határozata annyira haragra lobbantotta a cárt, hogy azonnal aláírta a finkormányzó azon javaslatát, hogy a finországyűlést örökre bezárja. Finországyűlést önkéntes orosz tartomány lesz, képviselőket küld a dumába és megkapja a Zvemstó alkotmányt.

Chavez temetése.

Milánó, szept. 29. A repülőversenyterem ma csönd van. Tegnap még röpködtek az aeroplánok, eljött megnézni a versenyt a király s az ő tiszteletére valamennyi aviatikus felszállt. Ma a hangároknak pihennek a repülőgépek, a kis fabódék tetején gyászlobogók lengnek, egyes hangárokat egészen bevontak fekete posztóval és a verseny valamennyi résztvevője elment Domodossa-ába megadni a vég-tisztességet Chaveznak.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, szept. 29.

A gabonafőzsde.

	50 kilogramonkint.
Buza októberre — — —	10.14
Rozs októberre — — —	7.35
Zab októberre — — —	8.23
Tengeri májusra — — —	5.59

Irányzat: Gyenge.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	858.50
Osztrák hitel	—	—	669.—
4%-os koronajáradék	—	—	91.65
Allamvasut	—	—	760.—
Jelzálogbank	—	—	489.50
Leszámitoló bank	—	—	604.50
Hazai Bank	—	—	310.—
Kereskedelmi részv.	—	—	752.—
Rimamurányi	—	—	698.—
Salgótarjáni	—	—	643.—
Közuti vasut	—	—	768.50
Városi villamos	—	—	409.—
Adria	—	—	—

Irányzat: Szilárd.

Igazságszolgáltatás.

Fölmentő ítélet a bagaméri rablásban.

— Esküdszéki tárgyalás. —

Négy napig tartó tárgyalás után tegnap az esküdszék fölmentette a rablással vádolt Gy. Lakatos Jánost és társait. A tárgyalás folyamán már különben látható volt, hogy Gy. Lakatosék ártatlanok ebben az ügyben. A vádnak nem volt semmi pozitív bizonyítéka, csupán az a szó-beszéd, hogy az öreg Kiss Sándor, akinek kárára a rablás történt, több falubelijének mondogatta, hogy Gy. Lakatosék követhették el a rablást. Az az érv, hogy Gy. Lakatosék rohamosan gazdagodtak, a tárgyalás folyamán elvesztette minden erejét. Kitént, hogy Gy. Lakatosék 1905. óta, amikor a rablás történt, 3000 koronával gazdagodtak. Egy év alatt tehát 600 koronával! Egy 30.000 korona értékű vagyonnal bíró parasztember, ha ennyi haladást egy év alatt kimutatni nem tud, pláne ha felnőtt fiu-gyermekei vannak, akkor igazán jobb, ha kivándorol.

Beigazolódtott továbbá az is, hogy Gy. Lakatos Jánosnak három fia él kinn Amerikában, ahol acél-gyári munkások. Ezek körülbelül 15.000 koronát küldtek haza eddig atyjuknak, miáltal teljesen igazolva van az, hogy mért tudott Gy. Lakatos János pénzt kölcsönözni másnak. Az illető pénzes-utalványokat beszerették és ott vannak most a bíróság kezében.

A Gy. Lakatos-családot dr. Weimann Jenő ügyvéd védte. Beszédében ügyesen csoportosította a nagy szorgalommal összegyűjtött érveket, melyek Gy. Lakatosék ártatlanságát bizonyítják.

A beszéd alatt volt a tárgyalásnak egy szomorú vig epizódja is. Weimann Jenő egészen belemelegedve védte a vádlottakat és már bizony majdnem két órája beszélt, mikor Gy. Lakatos János hirtelen felállt. Szólni akart valamit, de aztán mégis leült.

Az elnök erre megkérdezte tőle, mit akart mondani.

— Nem akartam semmit — szolt Gy. Lakatos János — csak azt, hogy ne huzza az ügyvéd ur olyan sokára a beszédet.

Szegény, izgalmaktól megviselt Gy. Lakatos János, aki már negyedik napja ült a vádlottak padján, nem bánta, csak legyen egyszer vége a kínos ügynek.

Gy. Lakatosék az ítélet kihirdetése után azonnal szabadlábra helyezték. Az ügyész az ítélet ellen semmiféle panaszt jelentett be.

REGÉNYCSARNOK.

R ó z s i k a.

Írta: White-Mollville G. J.

— Angolból. — 114

— Ehl ahhoz mi is tudunk egy kicsikét. Hát ha felhagynánk a munkával vagy egy órára és megkóstolnók a vén Bossu borát. Most nincs mitől tartani. Rendelhetünk, a mit akarunk, elvihetünk, amit tetszik s még többet is kivánhatunk. A forradalom megfizet mindenért.

Igy ezen érdemes térfiak az ivás genialis foglalatosságára adták magukat egy szegény kis zugkocsáros rovására és minden friss pohár után annál tüzesebb védői lettek az igazságnak, annál engesztelhetlenebb ellenei az igazságtalanságnak, a zsarnokságnak és az elnyomásnak.

Ilyen jelenetek történtek Páris minden negyedében, a hol tanácsosnak vélték a rendes csapatokat megállítani; és Montarbas egyik torlasztól a másikhoz sietve megtette intézkedéseit, jobb ügyhöz méltó katonai ügyességgel és genialitással.

A Wolverine is megfelelt a reáruházott szerepnek, azzal a vadsággal és erélyvel, melylyel gunyevét kiérdemelte. Fehérbe öltözve, szokása szerint, vérvörös szalagszalaggal s egy vérvörös lobogót tartva kezében, büszkén lépdelt a halpiccon. Annak lakói rajonként özönlöttek ki, ordítva, lármázva, hadonászva kiálták, hogy csak adja ki a jelszót és követni fogják, a hová vezeti őket.

Vereskonyt mámi kétszáznál több asszonyt hozott magával; karjaik meztelenek voltak, fekete hajuk válluk fölött lengett, szemük az izgatottságtól és pálinkától ragyogott; a mámi magának s amazonoknak követelte a megtisztelő helyet az első sorban. Részeg csavargók, némelyik nő ruhában, növelték számukat, de ezeket nem szívesen látták maguk közt, mert a halpic hölgyei, mint magokat nevezték, nem akartak férfi segítséget, s kizárólag saját fegyveres hadtestükben bizakodtak.

Mikor elegendő nagy számmal összegyűltek, a Wolverine megállt, hogy beszédet mondjon követőikhez. Egy pillanat alatt csend lett a lázongó tömegben, mély, baljóslatu vést jelző csend, minő a vihar kitörését megelőzni szokta. A Wolverine tiszta csengő hangja törte ezt meg, mint a vilámlás széthasítani látzik a felhőket, kiáltás kiáltás után, sikoltás sikoltás után támad fel, ismételtetett, mert ucarol utcára, míg a fővárosnak minden ablakát megcsuktatott és számos martialis boltos, ki küzködve húzta fel uniformisát, azt a kellemtelen kérdést intézte önmagához, vajjon az éj beállta előtt nem mas keze fog-e egyenruháját letépi róla!

Most megnyiták a csatornák és az özőn megredt. A városháza előtt a nemzetőrség egy szakasza testületileg, zászlóval és mindennel átpártolt a lakossághoz. Roham intéztetett a tegyvertár ellen; s azok, akik pusztá kézzel jöttek, olyan fegyvert vittek magukkal, a minő a kezükbe akadt. A landzsa, melyet Duguesclin hordott valaha diadalmasan, egy utcas-pró markába került; a kard, melyet egy Montmorency forgatott, egy sansculott kezében villogott. De a nép kezdte erejét felismeri és azt kérdeék egymástól, vajjon a Duguescinek és a Montmorencyk nem voltak-e ép ugy franciák, mint ők, se bátrabbak, se jobbak, kik csak rangjukért küzdöttek, mint ők, a nép, el voltak határozva küzdeni.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

2—3 középiskolát végzett fiu

nyomdász tanulónak

: : felvétetik : :

Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

23142—1910. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I. foku iparhatóság közhirre teszi, hogy Szabó Elek és társai által felállítani szándékolt mügyapjugar teleptelepengedélyezése tárgyában folyó évi október hó 7-ik napjának délelőtt 8 órájárá a Kolozsvári-utca 54. sz. házhoz helyszíni tárgyalást tűzött ki, miről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy netaláni kifogásaikat a helyszíni tárgyaláson annál is inkább adják elő, mivel a később teendő felszólamlások figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1910. évi szeptember 23.

Gerő,

rendőrfőkapitány.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,

hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitünő italokatés izletes ételeket
olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjával
és barátaival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velök.

— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI-szál-
loda, vendéglő és kávéház bérloje.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSÓ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal ujonnan berendezve.

Mindennemű hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben készíttetnek.

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL“
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapított :
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántul“-ban közöltetnek.

Alapított :
1894.

Értesítés!

Weisz Lajos

Kereskedelmi és műszaki irodája
Nagyvárad, Szacsay-utca 81. - Telefon: 323.

Cement. Legjobb minőségű portlandcement a Magyar Bank és Kereskedelmi Részv. Társ. belpátfal-
o o vai cementgyárából. o

Szén. Elsőrendű porosz szénbányák
képviselete Sugár Vilmostól.

**Gázberendezések,
coks és kátrány.** A nagyvárad
légszuszogó gyár
o képviselete. o

Műszaki cikkek. Motorok, fűrészbere-
dezők, famegmunkáló
gépek, jéggépek hűtőkészülékek stb. a Brünn
Königsfeldi gépgyártól. Az összes műszaki
o cikkek, kenő és ásványolajok. o

Bankosztály. Jelzálog kölcsönök közve-
titése, értékpapírok adás
vétele, kereskedelmi és iparvállalatok financi-
o rozása. o

**Ingtalan for-
galmi osztály.** Mint a Házépítő és Telek
adásvételi Részv. Társ.
ügyvezető igazgatója a leg-
előnyösebb feltételek mel-
lett eszközöl: parcellázásokat, valamint telkek
és ingatlanok adásvételét; elvállal bérházak és
egyéb ingatlanok kezelését és értékesítését.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű *izzólámpa különlegességek*, fény-
ké p é s z - l á m p á k ugyancsak legolcsóbb
áron kaphatók.

Csillárok,

í v l á m p á k

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← *csillár-raktárunkat* →
megtékintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővit-
ését, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Őszi idény

beköszöntése alkalmával felhívjuk a t.
vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,

melyek csak fiók üzletünkben jutnak
eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa
cipőgyár R-T. Nagyvárad.

Központi fiók üzlet:

Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:

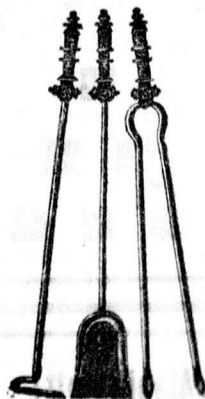
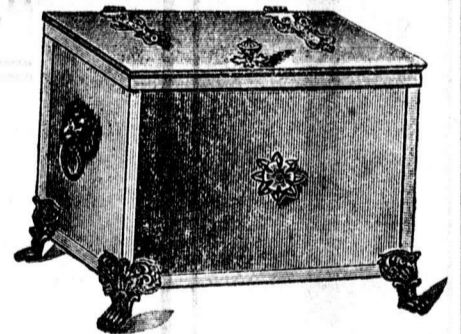
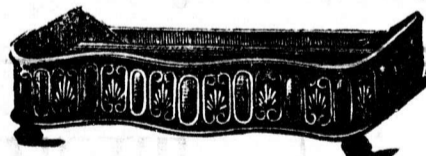
Rákóczi-ut Bazár épület.

Vidéki megrendelések pontos
és gyors elintézését nyernek.

Baross-utca 60. számú
ház földszintjén két
szoba, konyha
és mellékhelyiségekből
álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Pol-
gári Takarékpénztár-
nál, Kossuth-u. 4. sz.

Eredeti **METEOR** folytonégő és
öntött vasoszlop kályhák, takaré-
tüzhelyek, kályhatálcák, kályhaelő-
:: tétek és kályha ellenzők. ::

Fa- és széntartó kosarak tüziszerek,
a legizlésebb kiviteben és legol-
csóbb árban

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon helyben és vidéken 390.